

7000

3/2/72



עיתון: ??? - Davar תאריך: 3 פבר' 1972 עמוד: 7

# מעלה אדומים משלט לבירה

## ההתיישבות ממזרח-ירושלים תאפשר יתר ליברליות בתוך העיר

### מאת חגי אשד

במאמר מערכת שפורסם ב"דבר" לפני שבוע הובעה תמיכה בהחליטתם של הגורמים הממשלתיים המדינתיים בענייני ירושלים להחזיר לבעלות הוואתיקן את בניין "גוסטר דאס" שבגבעה העיר ירושלים. בניין ענק זה נרכש, כזכור, על ידי חברת נכסים של האוניברסיטה העברית מאחד המיסדרים הקתוליים. שהבניין היה בבעלותו. המכירה שנהגו התנגדות גזולה בעולם היקטאלי כילו ובואתיקן בראשו, וי אף הוגש ערעור משפטי בעניין זה. העולם הקאטולי בעניין זה וכדי לעולם שלא כדאי לפגוע ברגשות למנוע הרגשה של נישול מכון נמצאה דרך למכור לוואתיקן בהתרה את הבניין.

באותו מאמר מערכת שהצדיק את ההחלטה הזאת של הגורמים הממשלתיים הופנתה גם תשומת הלב אל החשיבות הסימפטומטית של פרשת "גוסטר דאס", אשר בשום פנים ואופן איננה בגדר מקרה מבודד. ידוע גם המאבק החריף בין הכיתות הנוצריות לבין עצמן מזה מאות שנים על כל קיר, מסמר והלון בתוך כנסיית הקבר וכנסיית המולד וכן על רכישה מבנים ומי קרקעין ככל שמשוגה יתן. הגדילו לעשות מכולם המוסלמים שטרחו ועדיין טורחים להקים מסגד רם וגישא עלייד כל מקום קדוש לנוצר רים ולהיהודים, מול כל כנסייה, או בית קברות.

במאבק סמוי זה שלא חדל מעור לם וכנראה גם לא יחדל לעולם, נוטלים חלק לא רק הארגונים הדתיים. גם המעצמות הגדולות הקיינות לא השלימו עד עצם היום הזה אצילו עם ריבונותה של ישראל בירושלים המערבית. לדין של מדינות כה ירידות כארה"ב וכבריטניה — אפילו, בנייני האומה"

שבקצה המערבי יותר של חלקה המערבי של ירושלים, פסולים עד כדי כך שטקס הפתיחה של הקונגרס הציוני ה-17 שנערך שם הוח"רם על ידי סגרידיות שתי הארצות-הללו. לגביהן ירושלים איננה בירת ישראל — לא בשלמותה ולא בחלקה — ואפילו איננה מוכרת דה יורה כחלק ממדינת ישראל. כלומר — בירושלים, אפילו קווי ה-4 בינוי עדיין איננו מוכרים.

אין סירוש הדבר שארה"ב ובריטניה, או כל המדינות האחרות, עומדות לאיגן. מחר, מסע צלב חדש ל"שחרור הארץ הקדושה" מ"עול הכופרים היהודים". אבל כדאי מאד לזכור שתכנון רוג'רס מחדש שי אוקטובר דצמבר (שהיא עדיין המדיניות האמריקאית המוצהרת) איננה מכירה בשום עדיפות ישראלית בירושלים והיא מכירה במעמד שווה לישראל ולירדן בירושלים המאוחדת. מבלי להבטיח לא לאחת משתיהן מעמד מדיני כלשהו בעיר המאוחדת. מי שרוצה יכול לפרש את ההחלטה כך או אחרת, אבל בניסוח שלה אין כל איזכור למעמד המדיני ויש בו איזכור שווה לישראל ולירדן בכל יתר התחומים. הפירוש הפשוט והבלתי נמנע של כל העובדות והתוכניות הללו מ"למד שהמערכה המדינית על גורל ירושלים וסביבותיה רחוקה מסירייה, וטקס אס הסתיים אי-פעם. מי עולם ועד עולם תהיה ירושלים מדינה עולמית של רגשות ואינטרסים, ושל מאבק סמוי או גלוי למימושה. נחלקות הדעות איך תשתתף יש"ראל במאבק זה ואיך תובטח הריבונות הישראלית על ירושלים. כולה, תוך התחשבות מירבית בכל הגורמים המצויים בה והקשורים אליה, זה במישור הדתי — לגבי הכנסייה והדתות השונות — והן במישור המדיני לגבי ירדן, או מדינה ערבית כלשהי שתירש אותה באורז מלא או חלקי, והדילמה המעשית

העיקרית, שהיא בגדר סכנת תמיד האורבת לירושלים, כמו לכל עיר מעורבת בעולם, היא איך למנוע את חלוקת העיר מחדש, איך למנוע החזרת הנבול אל תוכה, על "המתיחויות-ההחלכוכים-שכל-גבור-ובעיקר-גבול כה רגיש כמו גבול תוך-עירוני יוצר בהכרח.

נקודת התורפה של ירושלים מ"בחינה זאת היא שהיא עיר-ספר דמוגרפית ולא רק עיר מעורבת. היא מחוברת אל ההתיישבות היהודית הרצופה בעיקר לכיוון מערב עם הרחבות קלות לדרום ולצפון. כל עוד תישאר ירושלים עיר-ספר תארוך לה הסכנה של היותה עיר מחולקת וממילא תוענק חריפות יתרה לאחיה ולחוקה של כל בניין וחלקת קרקע, של כל דרך גישה ומשלט טופוגרפי, ופרשת "גוסטר דאס" היא עדות שכך רואים זאת גורמים לא-יהודיים, לא פחות ולא יותר מיהודים.

ולעומת זאת אם תהיה ירושלים מוקפת ישוים יהודיים מסביב, גם ממזרח, ממילא תוקהה הרגישות של היותה עיר מעורבת ועיר-ספר גם יחד וישרו בה רק הבעיות של עיר מעורבת המשובצת בתוך רציפת יהודית וערבית המשולבות זו בזו. היא תהיה אז עיר מעורבת לא רק בתוכה אלא גם בסביבותיה הקרובות והרחוקות. ודווקא אז תתחזק ותודגש אי-הנפגעות של הדייקים הישראלים-ערבי והיהודים-מוסלמי-נוצרי.

מערכת שיקולים זאת מחייבת ישוב יהודי ממזרח לירושלים. שייחבר אותה עם ההתנחלות בבקעת הירדן ובתוף ים המלח. ישוב אחר, או כמה ישובים לאורך דרך ירושלים-יריחו יבטיחו את מרכזיותה של ירושלים במפת ההתיישבות היהודית בארץ-ישראל — יהיה זה שתתן המדינה בעתיד אשר יהיה. הם יבטלו גם את היותה עיר-ספר דמוגרפית.

המקום המתאים ביותר לישוב ראשון כזה הוא מעלה אדומים, המתנשא על גבעת "פלע אדומים" (מכאן שמו. הנזכר לראשונה בספר יהושע בתיאור נחלת שבט בנימין) — במרחק 18-ק"מ ממזרח לירושלים, באמצע הדרך בינה לבין יריחו. זו גם נקודת תצפית יפהפיה — כמעט יחידה — ממנה נשקפים מגדלי ירושלים במרחקי השמיים מזה והגזות הירוק של סביבות יריחו בכקעת הירדן מזה. היא סמוכה לוואדי קלט על הקניון העמוק התיול של ועל מעיינותיו ומגזריו הדבוקים לסלעים, ומצטיינת באיור הררי מדברי נעים.

פגרות על גבעותיו של מעלה אדומים חורבות מבערים משופשפים הרומאים והצלבנים ועד לשרידיים של משלטי הצבא הירדני. מעלה אדומים היתה תמיד משלט טבעי ממזרח לירושלים נגד כל הכאים לתקוף אותה מהמדבר. בעתיד היא תוכל להיות חוליה בשרשרת ה"התיישבות היהודית כשירושלים ב"ליבה.

אנב, תכנית אלון" ששימשה ב"טיס להתנחלות בבקעת הירדן וב"זוף ים המלח הועידה למעלה אדומים ישוב עירוני שיוכל לשמש גם כפרוור של ירושלים (מרחק 20 דקות נסיעה) ואשר נקרא בה משום מה "יריחו עלית" — אם כי המר"חק הגיאוגרפי מכאן לירושלים ול"יריחו שווה. ישוב מעלה אדומים נדחה בזמנו בגלל השמת קרינת ארבע ואחד השירים המרכזיים אמר לאחרונה כי מייד לאחר שירשלמו יחידות הדיור המועדוה לקרית ארבע אפשר יהיה לגשת להקמת היישוב במעלה אדומים. השך אמר גם כי אילו היתה מתארגנת קבוצה של 200 משפחות ובאה לממשלה בתביעה להקים יישוב במעלה אדומים קרוב לוואי שהממשלה היתה בעתה.